

'Zet een raam open'

De overheid stimuleert huiseigenaars hun woning steeds beter te isoleren en te ventileren. Goed voor milieu en wooncomfort, is de beredenering. Bewoners van karakteristieke vooroorlogse woningen zijn het daar niet mee eens. "Een potdicht huis is niet gezond en authentieke details gaan verloren."

Tekst Marijke Snijder **Fotografie** Frank Jansen

In de zoektocht naar een huis met authentieke details viel Gerwin van Vulpen (54) vijf jaar geleden voor een jarendertigbenedenwoning in de Haagse Bloemenbuurt. Een woning met originele kozijnen, ouderwetse muurtegels en een terrazzovloer voor de deur. De hele straat bestaat uit dit soort huizen, maar de uitstraling verschilt nogal. Door de isolatiewoede van afgelopen jaren hebben bewoners, vaak met de beste bedoelingen, keuzes gemaakt waarbij Van Vulpen zijn wenkbrauwen optrekt. "Bij het isoleren van mijn huis wilde ik de originele kozijnen behouden. Ik had nog nooit van isolerend enkelglas gehoord, maar het ziet er prachtig uit én het werkt. Toen ik hiermee bezig was, verving een aannemer de houten kozijnen van mijn bovenburen net door kunststof kozijnen. Hij zei tegen me: 'Wat wordt het mooi bij u.' Waarop ik antwoordde: 'Ja, maar wat bent u in hemelsnaam aan het doen?' Dit is maar een voorbeeld; kijk eens om je heen. Door dikke pakken isolatie en goedkope materialen verdwijnen alle oorspronkelijke details. Zonde, en het leefklimaat wordt er ook niet beter van."

Dat stuit ook Michel Trompert (56), oprichter van stichting Wonen in Balans (WIB), tegen de borst. De stichting geeft voorlichting aan bewoners van vooroorlogse woningen over hoe zij met eenvoudige (isolatie)ingrepen het energielabel van hun

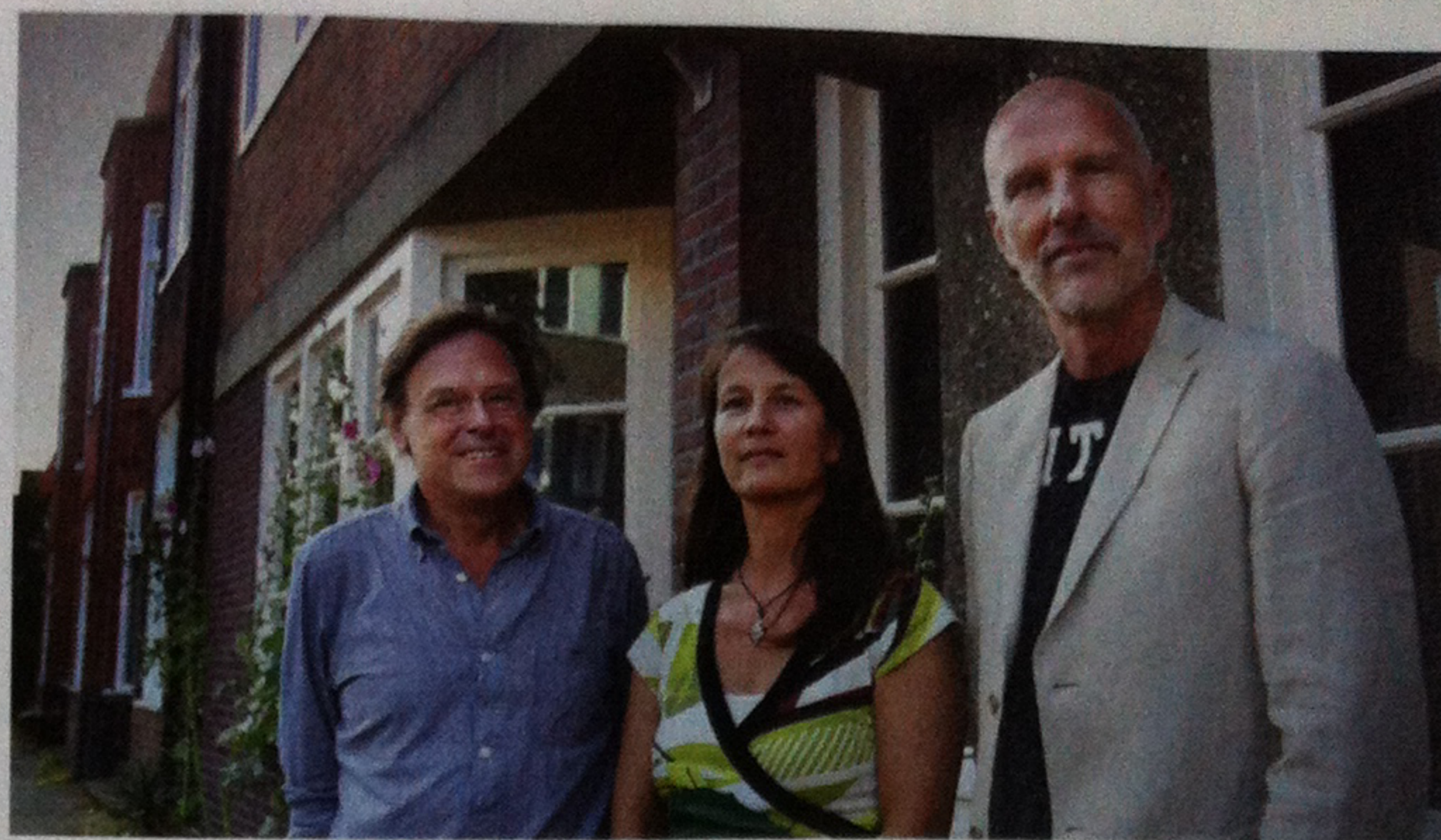
woning met minimaal twee stappen omhoog kunnen brengen. Rekening houdend met architectuur en een gezond binnenklimaat.

ISOLATIEDRANG

Volgens Trompert komt de isolatiedrang uit de nieuwbouwpraktijk. "De overheid wil dat we jarendertighuizen en nog oudere woningen op dezelfde manier gaan isoleren als nieuwbouwwoningen. Die huizen hebben vaak geen spouwmuur, waardoor er in de vertrekken zelf isolatielagen moeten worden aangebracht. De kamers worden daardoor kleiner en details verdwijnen." Er is meer wat hem dwarszit: "Vanaf de jaren zeventig vindt men elke tien jaar het wiel opnieuw uit. Door de kortere levensduur van producten zijn bouwmaterialen sneller aan vervanging toe. Hoeveel energie kosten de productie en het transport van die materialen? En hoeveel energie wordt er vervolgens in huis mee bespaard? De praktijk laat een negatief resultaat zien."

Eerst werkten bouwers met heel dun dubbelglas in originele kozijnen, inmiddels is het tripleglas in dikke houten of kunststof kozijnen en worden alle kiertjes langs de ramen gedicht. Trompert vindt dat geen vooruitgang: "Zo ontstaat er een ongezonde woonsituatie. Door alles af te sluiten, wordt het dubbelglas namelijk het warmste oppervlak van de bouwconstructie. Het vocht dat

'Voor die vijf minuten per dag hoeft mijn toilet geen 21 graden te zijn'

V.l.n.r. Michel Trompert, Erna Stoetzer, Gerwin van Vulpen

normaal condenseert op het enkelglas, blijft nu als damp in de woning hangen. Bewoners gaan dus meer stoken om dezelfde temperatuur te bereiken. Hierdoor komt er nog meer vocht in huis. In een vochtig huis is de gevoelstemperatuur lager, waardoor de thermostaat weer hoger moet. Door al het vocht ontstaat er schimmelvorming op muren of balkaansluitingen en worden ook de muren geïsoleerd om dit tegen te gaan. Maar dat is zinloos. En als puntje bij paaltje komt, moeten de bewoners gaan ventileren, dus worden er ventilatiesystemen ingebouwd. Eerst krijg je het advies om je huis dicht te isoleren en vervolgens moet je 24 uur per dag ventileren. Dat schiet toch niet op?"

NIET POTDICHT

Dat vindt ook Erna Stoetzer (46), restauratiearchitect en aangesloten bij WIB: "Het huis van Gerwin stamt uit een van de laatste periodes waarin nog geïntegreerd gebouwd werd door architecten, kunstenaars en ambachtslieden. Als je die sfeer wilt behouden, moet je de details sparen. Mijn isolatieadvies voor een huis als dit omvat altijd een opmerking dat ik geen potdicht huis ga maken. Ik bekijk welke details bewaard kunnen blijven en waar de ventilatiemogelijkheden zijn. Ik laat geen ventilatiesysteem installeren, ik bekijk waar een raam kan worden opengezet."

WIB is een landelijke stichting, Van Vulpen startte het kleinschaligere Buurt in Balans om buurtbewoners te informeren over deze manier van isoleren. Zijn huis is nu een modelwoning. Van Vulpen: "In oude woningen moet je wonen zoals men dat vroeger deed. Een serre was de eerste vorm van dubbele glasisolatie, maar dan zonder de nadelige effecten van dubbelglas. Vroeger deed je de serredeuren dicht en dan was het in die ruimte warm. Tegenwoordig heeft elke ruimte in huis een temperatuur van 20, 21 graden. Onzin. Voor die vijf minuten per dag hoeft mijn toilet geen 21 graden te zijn."

ENERGIELABEL

Van Vulpen, Trompert en Stoetzer begrijpen dat een huis geïsoleerd moet worden, maar de overheid draaft wat hen betreft door. Trompert onderzoekt welk effect de verandering in wonen heeft op de gezondheid. De eerste onderzoeksresultaten liegen er niet om. "Huisartsen zien steeds meer kinderen met luchtwegproblemen. Uit het onderzoek blijkt dat er een relatie bestaat tussen gezondheidsklachten en sterk geïsoleerde woningen. Desondanks gaat de overheid door en introduceert weer een nieuwe richtlijn." Stoetzer vult aan: "Hoeveel energie moeten bewoners van een vooroorlogse woning in hun huis stoppen om uiteindelijk energie te winnen? De terugverdientijd van de investering blijkt vaak langer dan de energie en comfortwinst. En wat doen de isolatievoorzieningen met de architectuur en de waarde van de woning? Weegt dat tegen elkaar op? Dak- en vloerisolatie en isolerend enkelglas aanbrengen is voldoende om twee sprongen te maken op het energielabel."

► WAT VINDEN WIJ?

ISOLEREN, VENTILEREN EN VERENIGING EIGEN HUIS

Claudia Umlauf, beleidsadviseur: "Isolatie helpt de energierekening omlaag te brengen én het wooncomfort te verhogen, mits dit samen gaat met goede ventilatie. De manier waarop een huis moet worden geïsoleerd en geventileerd, hangt in grote mate af van woningtype en bouwjaar. Laat u daarom goed adviseren over de isolatie- en ventilatiemogelijkheden. Het gaat erom dat frisse lucht gecontroleerd het huis binnenkomt."

Vereniging Eigen Huis is nauw betrokken bij een actieplan om woningventilatie naar een hoger plan te tillen. Daarnaast besteedt de vereniging tijdens de Week van de Energierekening extra aandacht aan de mogelijkheden om de energierekening te verlagen.